

Науково-методичний підхід до розвитку регіональної інвестиційної політики в екологічній сфері

Запропоновано науково-методичний підхід до розвитку механізму регіональної інвестиційної політики в екологічній сфері, який являє собою систему, побудовану на синтезі державних та ринкових інструментів.

In this article proposed the scientific-methodical attitude to the development of regional investment policy in ecology sphere, which is determined as synthesis of governmental and market instruments.

Ключові слова: *регіональна політика, інвестиції, ринкові інструменти, екологічна діяльність, екологічна сфера.*

Вступ. Інвестиційна політика визначає хід відтворювальних процесів, ефективність трансформаційних перетворень у суспільстві, структурні зміни в економіці, інновації, можливість економічного зростання, розвитку продуктивних сил. Все, що пов'язано з кількісним зростанням і інвестиційним оновленням вимагає цілеспрямованої інвестиційної політики. Стан навколишнього середовища та економічне зростання - основа майбутнього розвитку країни, положення України в системі світових господарських зв'язків, яка багато в чому залежить від інвестицій, що не порушують якість навколишнього природного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській економічній літературі проблемам розвитку регіонального регулювання інвестиційної діяльності та регіональної інвестиційної політики присвячені праці Н.М.Андреєвої [1], Б.В. Буркинського [2], Д.А.Джанірова [3], О.В.Жученка [4], М.В.Кондрашової [5], Ю.В.Орловської [6] та інших вчених. Слід зазначити, що за наявності багатої теоретичної бази щодо фіскального механізму управління природокористуванням на рівні регіонів залишаються невирішеними окремі проблеми. Серед них питання удосконалення залучення інвестицій у дану сферу, встановлення принципів пріоритетності інвестування в регіонах і поширення методологічних засад щодо розвитку регіональної інвестиційної політики в екологічній сфері. Необхідно принципово оновити підхід

до інвестиційної політики, що враховує повною мірою екологічний фактор. Екологічну складову необхідно приймати як основоположний елемент інвестиційної політики.

Мета статті – розробка науково-методичного підходу щодо розвитку механізму реалізації регіональної інвестиційної політики з метою залучення додаткових обсягів інвестицій в екологічну діяльність.

Викладення основного матеріалу Розробка та впровадження доцільної системи і способів регіональної екологічної інвестиційної політики відповідно до закономірностей функціонування і відтворення природних і суспільних систем включає наступні найбільш загальні структурні елементи:

вибір оптимального варіанту на багатоваріантній основі здійснення інвестиційної політики;

врахування екологічної складової на всіх послідовних етапах реалізації інвестиційних програм і здійснення інвестиційної політики;

розробку шляхів і методів досягнення позитивного екологічного та економічного результатів та їх оцінка;

механізми стимулювання та активізації екологічної інвестиційної політики.

Положення організаційно-економічних механізмів, які входять до складу механізму реалізації регіональної інвестиційної політики України, необхідно доповнити відповідним науково-методичним апаратом. У даному випадку формалізований науково-методичний підхід до розвитку механізму реалізації регіональної інвестиційної політики є необхідним перш за все для збільшення обсягів інвестиційних ресурсів в екологічну сферу.

Науково-методичний підхід, що пропонується, являє собою певну систему, побудовану на синтезі державних та ринкових інструментів (рис.1).

Науково-методичний підхід до розвитку механізму реалізації регіональної інвестиційної політики в сфері екології

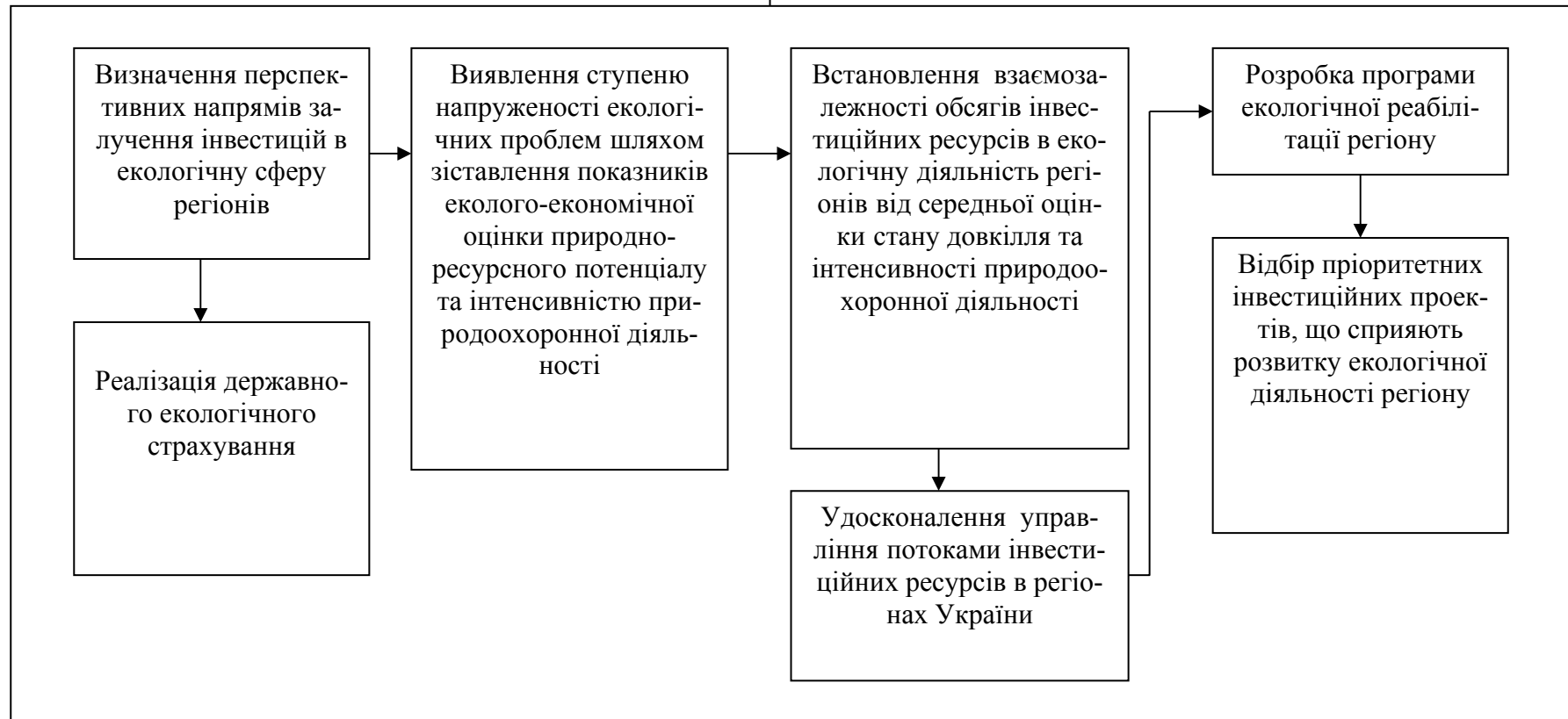

Рис.1. Науково-методичний підхід до розвитку регіональної інвестиційної політики в сфері екології

Управління потоками інвестиційних ресурсів в регіонах України дозволить посилити значущість державного впливу на формування сприятливого інвестиційного середовища у кожному регіоні та на рівномірний (або більш доцільний) розподіл інвестиційних потоків між регіонами для подолання диспропорційності в їхньому екологічному розвитку.

Значні розбіжності в екологічному стані та інтенсивності природоохоронної діяльності регіонів свідчать про низьку ефективність проведення державної інвестиційної політики на рівні регіонів. Зазначені чинники обумовлюють необхідність оцінки рівня природоохоронної діяльності на регіональному рівні і формування груп регіонів за основними критеріями (оцінкою, яка свідчить про благополучність регіону у природоохоронній сфері, є якість навколишнього середовища, екологічна ситуація регіону, ступінь інтенсивності природоохоронної діяльності). Це дозволяє розробити напрями ефективної політики держави в регіональному аспекті стосовно регулювання інвестиційної діяльності й спрямування інвестиційних потоків в необхідному напрямку. Ранжування регіонів за рівнем екологічного стану та інтенсивністю природоохоронною діяльністю робить можливим подальше застосування методик усунення регіональних диспропорцій.

Механізм управління потоками інвестиційних екологічних ресурсів у регіони України потребує вдосконалення шляхом використання методу економіко-математичного обґрунтування взаємозалежності показників еколого-економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу та інтенсивності природоохоронної діяльності. Удосконалений механізм державного управління потоками інвестиційних ресурсів у регіони України дозволить забезпечити мобілізацію регіональних факторів та активізувати інвестиційну діяльність на рівні регіону, спрямувати інвестиційні потоки в необхідні напрями задля подолання диспропорційності регіонального розвитку в екологічній сфері.

Подальшого розвитку потребують методичні підходи до удосконалення формування механізму екологічного страхування. Необхідно зазначити, що обов'язкове екологічне страхування є ефективним методом реалізації державної інвестиційної політики в екологічній сфері.

Метою механізму обов'язкового страхування відповідальності за шкоду навколишньому середовищу, заподіяну суб'єктом господарської та іншої дія-

льності, є захист інтересів господарюючих суб'єктів у зв'язку з їх зобов'язаннями по відшкодуванню збитку природному середовищу, шкоди життю і здоров'ю громадян, а також створення умов для попередження виникнення забруднення навколишнього середовища та ліквідації його наслідків, за допомогою використання механізму страхового захисту.

Удосконалення механізму обов'язкового страхування повинно відбуватися шляхом виявлення проблем, які перешкоджають розвитку екологічного страхування та пошуку пропозицій щодо їх вирішення, формування взаємовідносин сторін та отримання соціального та економічного ефектів від його впровадження.

Застосування даного механізму дозволить страховим компаніям володіти достатнім обсягом грошових коштів, які можуть бути використані як інвестиційні ресурси для реалізації природоохоронних проектів в регіонах України.

Зіставлення показників еколого-економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу та інтенсивністю природоохоронної діяльності дозволить виявити ступінь напруженості екологічних проблем. Ця процедура складається з наступних етапів:

визначення показників, які дозволяють оцінити стан навколишнього природного середовища регіону та рівень інтенсивності природоохоронної діяльності;

проведення відбору необхідної статистичної інформації, яка характеризує зазначені показники у матеріальному вираженні та присвоєння кожному з показників оцінки для того, щоб сформувати таблиці баз даних з однаковими одиницями виміру;

установлення економіко-математичної взаємозалежності між обсягами інвестицій в природоохоронну діяльність та рівнем стану довкілля й інтенсивності природоохоронної діяльності регіону, за допомогою використання таблиць баз даних.

Використання запропонованого методу виявлення взаємозалежності між обсягами інвестицій в природоохоронну діяльність та рівнем екологічного стану регіонів України й інтенсивності природоохоронної діяльності регіону дозволить побудувати відповідну економіко-математичну модель взаємозалежності між обсягами надходження інвестиційних ресурсів в природоохоронну дія-

льність регіонів України від середньої оцінки стану довкілля та інтенсивності природоохоронної діяльності.

Розробка екологічної програми реабілітації регіону базується на розробці та виборі пріоритетних інвестиційних проектів, які сприяють природоохоронній діяльності регіонів. Розроблена модель відбору пріоритетних інвестиційних проектів екологічного спрямування є комплексом узгоджених дій державних органів, які приймають участь у інвестиційному процесі. При використанні запропонованої моделі для відбору більш значущих стратегічних інвестиційних проектів для регіонів необхідно враховувати нагальні цілі регіональної політики в сфері екології й пріоритети розвитку соціально-економічного стану.

Всі вказані елементи є взаємопов'язаними і спричиняють суттєвий вплив один на одного, тому вони і створюють загальну систему.

Висновки. Необхідно зробити висновок, що розроблений науково-методичний підхід є системою, включає вдосконалені механізми управління потоками інвестиційних ресурсів в регіонах України, реалізації обов'язкового екологічного страхування, програму екологічної реабілітації регіону, відбору пріоритетних інвестиційних проектів та методів державного впливу на інвестиційний процес, а також встановлення взаємозалежності між обсягами інвестицій в природоохоронну діяльність та рівнем екологічного стану регіонів України й інтенсивності природоохоронної діяльності регіону.

Література

1. Андреева Н.Н. Экологически ориентированные инвестиции: выбор решений и управление [монография] / Н.Н.Андреева. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2008. – 536с.
2. Буркинский Б.В. Экологическая политика регионального развития / Б.В.Буркинский, Н.Г.Ковалева. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2008. – 328с.
3. Джангиров Д.А. Развитие экономического инструментария природопользования в регионе: Монография / Д.А.Джангиров, 2010. – 350с.
4. Жученко О.В. Інвестиційні стратегії та політика регіонального розвитку / О.В.Жученко // Економічний простір – 2008. - №15. – С.105-111.

5. Кондрашова М.В. Основні принципи організації державного управління інвестиційними процесами / М.В. Кондрашова // Держава та регіони (Серія: Державне управління) – 2011. - №3. – С.96-100.
6. Орловська Ю.В. Стратегічне управління інвестиціями в регіональний розвиток / Ю.В.Орловська. – К.: Знання України, 2009. – 366с.